

ARITHMETIC MEAN VALUES OF PERFORMANCE INDICATORS BY ATHLETES-WRESTLERS OF TECHNICAL TECHNIQUES STUDIED DURING THE PEDAGOGICAL EXPERIMENT

*Kubitdinov Jamshed Abduraxmonovich,
O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti, "Xalqaro kurash turlari nazariyasi va uslubiyati" kafedrasida katta o'qituvchisi.
<https://doi.org/10.53885/edinres.2024.04.2.079>*

Annotasiya. The relative increments of the arithmetic mean values of the performance indicators of athletes-wrestlers of the seven techniques studied during the pedagogical experiment.

Key words: research, training, control, methods, special power.

СРЕДНИЕ АРИФМЕТИЧЕСКИЕ ЗНАЧЕНИЯ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ВЫПОЛНЕНИЯ СПОРТСМЕНАМИ-БОРЦАМИ ТЕХНИЧЕСКИХ ПРИЕМОМ, ИЗУЧЕННЫХ В ХОДЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ЭКСПЕРИМЕНТА

Аннотация. Относительные приращения средних арифметических значений показателей выполнения спортсменами-борцами семи изученных в ходе педагогического эксперимента технических приемов.

Ключевые слова: исследования, обучение, контроль, методы, особая сила.

SPORTCHI-KURASHCHILARNING PEDAGOGIK TAJRIBA DAVOMIDA O'RGANILGAN TEXNIK USULLARNI BAJARISH KO'RSATKICHLARI O'RTACHA ARIFMETIK QIYMATLARI

Annotasiya. Sportchi-kurashchilarning pedagogik tajriba davomida o'rganilgan yettita texnik usullarni bajarish ko'rsatkichlari o'rtacha arifmetik qiymatlarini nisbiy o'sishlari

Kalit so'zlar: tadqiqot, mashg'ulotlar, nazorat, usullar, maxsus kuch.

Sportchi-kurashchilarning pedagogik tajriba davomida o'rganilgan yettita texnik usullarni bajarish ko'rsatkichlari o'rtacha arifmetik qiymatlarini nisbiy o'sishlarining NGdagi eng kichik nisbiy o'sishi 8,99 foizni, eng kattasi esa 12,30 foizni tashkil etgan bo'lsa, TGda ushbu ko'rsatkichlar, mos ravishda, 19,17 foizni (NGdagi mos ko'rsatkichdan 10,18 foizga ortiq miqdorda o'sgan) va 29,14 foizni (NGdagi mos ko'rsatkichdan 16,84 foizga ortiq miqdorda o'sgan) tashkil etganligi kuzatildi. NGdagi o'rtacha nisbiy o'sish 10,76 foizni, TGda esa 24,69 foizni tashkil etdi (NGdagi mos ko'rsatkichdan 13,93 foizga yoki 2,295 martaga ortiq miqdorda o'sgan). Shuning bilan birga ushbu nisbiy o'sishlar TGdagi qiymatlari NGdagiga nisbatan 2,180 marta bilan 2,383 marta oralig'idagi miqdorda katta ekanligi aniqlandi.

Bundan tashqari, NGda o'rganilgan yettita texnik usullarni bajarish ko'rsatkichlari o'rtacha arifmetik qiymatlarining absolyut farqlarini Стъюдент таксимоти критик қийматаларини ҳисоблаш, эркинлик даражаси сони ва белгиланган аҳамиятлилик даражасини инобатга олиш асосида амалга оширилган статистик ишончлилик баҳоларидан то'rttasi qoniqarli ahamiyatlilik darajasida ($t=2,06$ bilan $t=2,77$ oralig'ida joylashgan hamda $P<0,05$) statistik ishonchli va qolgan uchasi qoniqarli ahamiyatlilik darajasida ($t=1,71$ bilan $t=1,76$ oralig'ida joylashgan hamda $P>0,05$) statistik ishonchsiz ijobiy o'zgarganligi kuzatildi.

TGda yettita texnik usullarni bajarish ko'rsatkichlari o'rtacha arifmetik qiymatlarining absolyut farqlarini statistik ishonchliлик баҳоларидан то'rttasi yuqori ahamiyatlilik

darajasida ($t=4,46$ bilan $t=4,48$ oralig'ida joylashgan hamda $P<0,001$) statistik ishonchli va qolgan uchasi yaxshi ahamiyatlilik darajasida ($t=3,53$ bilan $t=3,54$ oralig'ida joylashgan hamda $P<0,01$) statistik ishonchli ijobiy o'zgariganligi aniqlandi.

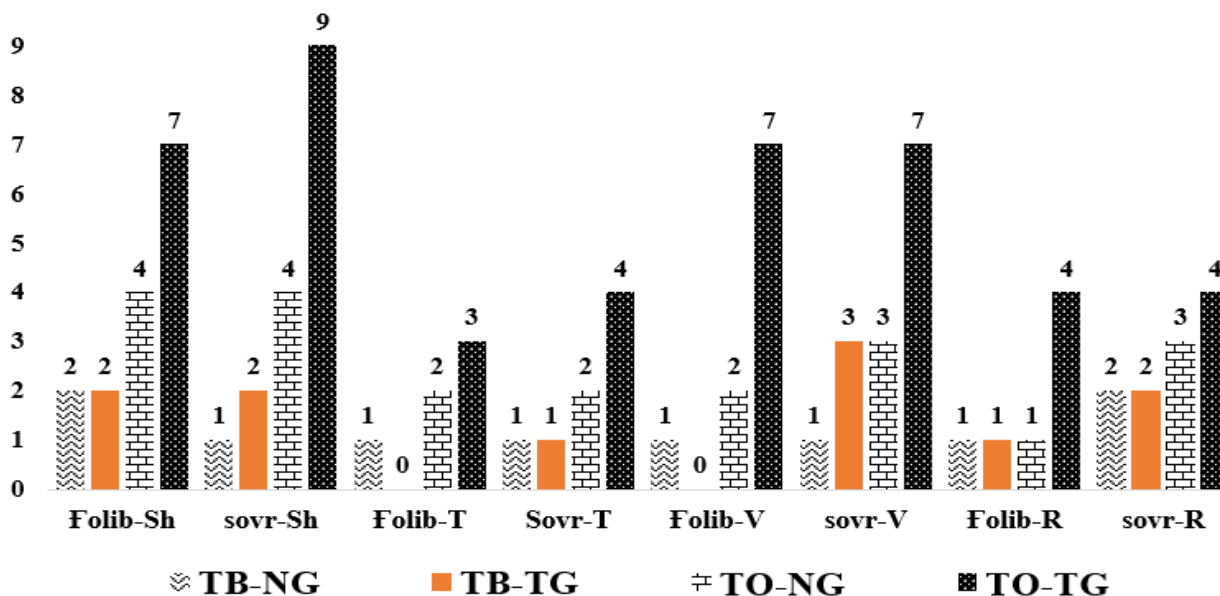
Shuningdek, pedagogik tajriba davomida o'rganilgan sportchilarning yettita texnik usullarni bajarish ko'rsatkichlari o'rtacha arifmetik qiymatlarini nisbiy o'sishlarining o'rtachasi NGda 10,76 foizni, TGda esa 24,69 foizni, ya'ni NGdagi mos ko'rsatkichdan 13,93 foizga yoki 2,295 martaga ko'proq va statistik ishonchliroq ijobiy tomonga o'zgariganligi aniqlandi. Bu zikr etilgan faktlar, NG mashg'ulotlarida qo'llangan vosita va usullarga nisbatan TG mashg'ulotlarida qo'llangan vosita va usullarning samaradorligini yana bir marta tasdiqlab turibdi.

7-jadval.

Nazorat va tajriba guruhlardagi kurashchilarni musobaqalarda ko'rsatgan natijalarini tajriba davomida o'zgarishi

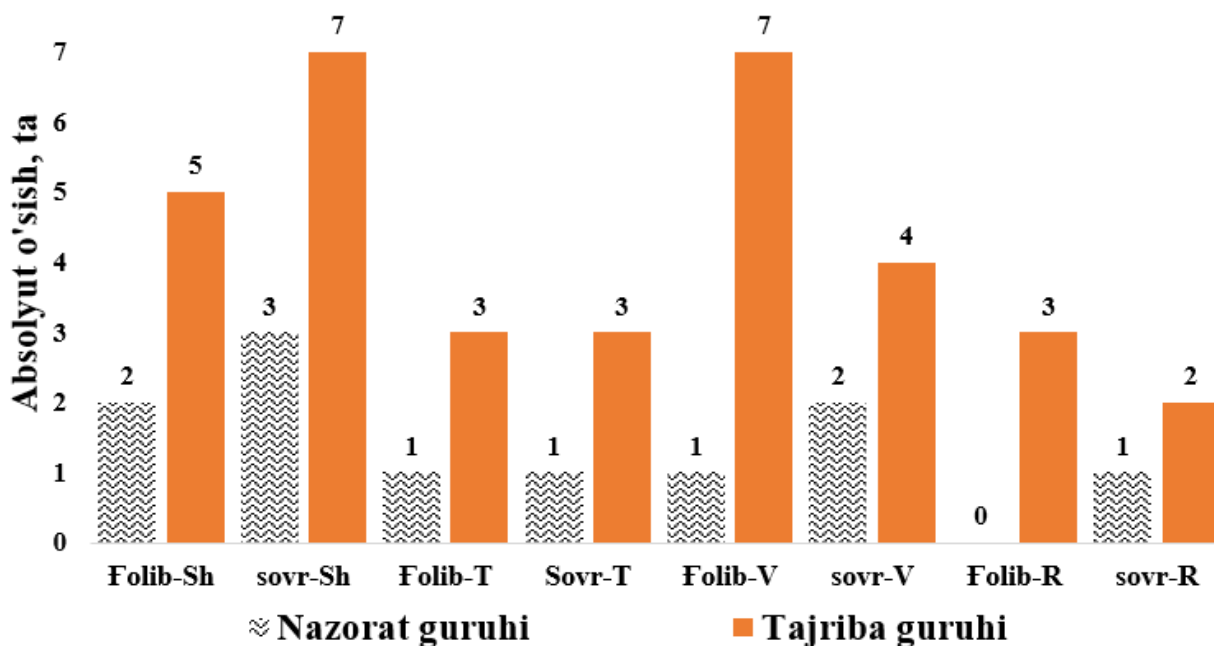
Kurashchilar ishtrok etgan musobaqalar	guruh	Shahar birinchiligi va ochiq turnir musobaqalari		Tuman birinchiligi va ochiq turnir musobaqalari		Viloyat birinchiligi va ochiq turnir musobaqalari		O'zbekiston kubogi musobaqalari	
		g'olib	sovr-r	g'olib	sovr-r	g'olib	sovr-r	g'olib	sovr-r
TB	NG	2	1	1	1	1	1	1	2
	TG	2	2	0	1	-	3	1	2
TO	NG	4	4	2	2	2	3	1	3
	TG	7	9	3	4	7	7	4	4
O'sish	NG	2	3	1	1	1	2	0	1
	TG	5	7	3	3	7	4	3	2

6- rasm. NG va TGda shug'ullanuvchi yunon-rim kurashchilarni tadqiqot boshida va oxirida (Sh-shahar, T-tuman, V-viloyat va R-respublika kubogi) musobaqalarda ko'rsatgan natijalarining solishtirish.

Yuqorida keltirilgan 6-rasmda NG va TGda boshlang'ich tayyorgarlik davrida shug'ullanuvchi yunon-rim kurashchilarning tadqiqot boshida va oxirida musobaqalarda

ko'rsatgan natijalari tahlili keltirilgan. Unga ko'ra nazorat va tajriba guruhlarini sportchilari tadqiqot boshida o'xshash natijalarni qayd yetganliklari va tadqiqot oxirida esa nazorat guruhidagi kurashchilarni natijalari deyarli o'zgarmagan holda takrorlangan bo'lsa, tajriba guruhi kurashchilarining sezilarli darajada ortib borganligini ko'rishimiz mumkin. Jumladan, kurashchilar ishtirok etgan musobaqalardan Shahar birinchiligi va ochiq turnir musobaqalarida ishtirok etish va erishilgan natijalar bo'yicha NGdagi g'oliblar soni tajriba boshidagiga nisbatan tajriba oxirida 2 taga ortgan bo'lsa, ushbu ko'rsatkich TGda 5 tani, sovrindorlar soni bo'yicha esa, mos ravishda, NGda 3 taga, TGda esa 7 taga oshgan. TGdagi bunday ustunlik boshqa musobaqalarda ham kuzatilgan. Chunonchi, Tuman birinchiligi va ochiq turnir musobaqalaridagi natijalar bo'yicha NGdagi g'oliblar va sovrindorlar soni tajriba boshidagiga nisbatan tajriba oxirida 1 taga ortgan bo'lsa, ushbu ko'rsatkich TGda 3 tani, Viloyat birinchiligi va ochiq turnir musobaqalari natijalari bo'yicha NGdagi g'oliblar soni tajriba boshidagiga nisbatan tajriba oxirida 1 taga ortgan bo'lsa, ushbu ko'rsatkich TGda 7 tani, sovrindorlar soni bo'yicha esa, mos ravishda, NGda 2 taga, TGda esa 4 taga oshgan hamda O'zbekiston kubogi musobaqalarida NGdagi g'oliblar soni tajriba boshidagiga nisbatan tajriba oxirida o'zgarmagan bo'lsa, ushbu ko'rsatkich TGda 3 tani, sovrindorlar soni bo'yicha esa, mos ravishda, NGda 1 taga, TGda esa 2 taga oshgan (7-rasm).

7- rasm. NG va TGda shug'ullanuvchi yunon-rim kurashchilarni tadqiqot boshida (Sh-shahar, T-tuman, V-viloyat va R-respublika kubogi) musobaqalarida ko'rsatgan natijalarini tajriba oxiriga kelib o'sish farqlarini solishtirish.

Nufuzlik darajasi turlicha bo'lgan musobaqalardagi erishilgan natijalar bo'yicha ham nazorat guruhiga nisbatan tajriba guruhi kurashchilarining yuqulari sezilarli ekanligi ham tajriba guruhi mashg'ulotlarida qo'llangan vosita va usullarning samarador ekanligini dalolatidir.

Xulosa. Sportchi-kurashchilarning pedagogik tajriba davomida o'rganilgan yettita texnik usullarni bajarish ko'rsatkichlari o'rtacha arifmetik qiymatlarini nisbiy o'sishlarining. NGdagi o'rtacha qiymati 10,76 foizni, TGda esa 24,69 foizni tashkil etganligi (NGdagi mos ko'rsatkichdan 13,93 foizga yoki 2,295 martaga ortiq miqdorda o'sgan), bundan tashqari, NGda o'rganilgan yettita texnik usullarni bajarish ko'rsatkichlari o'rtacha arifmetik qiymatlarining absolyut farqlarini statistik ishonchlilik baholaridan to'rttasi qoniqarli ahamiyatlilik darajasida ($P < 0,05$) statistik ishonchli va qolgan uchasi qoniqarli ahamiyatlilik darajasida ($P > 0,05$) statistik ishonchsiz ijobiy o'zgarganligi hamda TGda yettita texnik usullarni bajarish

ko'rsatkichlari absolyut farqlarini statistik ishonchlik baholaridan to'rttasi yuqori ahamiyatlilik darajasida ($P < 0,001$) statistik ishonchli va qolgan uchasi yaxshi ahamiyatlilik darajasida ($P < 0,01$) statistik ishonchli ijobiy o'zgarganligi

faktlari NG mashg'ulotlarida qo'llangan vosita va usullarga nisbatan TG mashg'ulotlarida qo'llangan vosita va usullarning samaradorligini yana bir marta tasdiqlab turibdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. Абдиев А.Н. - Яккакураш спорт турларида ихтисослашувчи талабаларда мураббийнинг касбий кўникмаларини шакллантиришнинг илмий-педагогик асослари //Педагогика фанлари доктори: дисс.автореф., ОАК ЎзР 13.00.04., Тошкент. ЎзДЖТИ. 2004. – 196 б.

2. Abdullaev Sh.A., Xolmatov A.I. – Malakali kurashchilarni tayyorlashning ilmiy-uslubiy asoslari “O'qituvchi” Toshkent. 2015. – B. 56.

3. Adilov S.Q. - Sport pedagogik mahoratini oshirish (Erkin kurash). O'quv qo'llanma. Toshkent: “Fanlar akademiyasi bosmaxonasida” nashr etilgan 2019. – B.221.

4. Азизов Н.Н. - Малакали дзюдочиларнинг махсус ва мусобақа олди тайёргарлигини шакллантириш //Пед.фан.номзодлик: дисс.автореф., ОАК ЎзР 13.00.04., Тошкент. ЎзДЖТИ. 2007. – 128 б.

5. Андрушишин И.Ф., Шепетюк М.Н., Райфова Я.В., Житпив А.Р., Шепетюк Н.М. - Развитие скоростно-силовых качеств дзюдоисток высокой квалификации на этапе специальной подготовки. Ж.: “Наука и спорт”, Казань, №2, т.7, 2015. – С.105-109.

6. Abdurakhmonovich, Kubitdinov Jamshed. «Efficiency of Modeling Methods in Sports Training of Greco-Roman Wrestlers.» Texas Journal of Multidisciplinary Studies 8 (2022): 106-108.